

УДОСКОНАЛЕННЯ МІСЦЕВИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ В УКРАЇНІ

Високим потенціалом мобілізації доходів володіє сегмент ринку муніципальних запозичень шляхом випуску облігацій місцевої позики, що є основним методом залучення позик у світовій практиці. З місцевими позиками інвестиційного характеру пов'язана можливість розширення комунальної інфраструктури та зміцнення фінансової бази місцевих бюджетів завдяки реалізації прибуткових проєктів. Ринок муніципальних облігацій, як показав проведений аналіз, в Україні слабо розвинений. Його розвиток є комплексним завданням, що передбачає розвиток фінансового ринку загалом, підвищення довіри населення до його інститутів та обізнаності як населення, так і працівників органів місцевого самоврядування щодо можливостей, які він забезпечує [2]. В Україні потрібно створити законодавчі, економічні й інституційні умови, що сприятимуть виходу українських територіальних громад на ринок єврооблігацій. По-перше, слід розробити порядок випуску облігацій зовнішньої місцевої позики, що дасть змогу створити методологічні засади здійснення позик. Необхідним кроком щодо розвитку системи муніципальних запозичень є ліквідація законодавчих обмежень на здійснення зовнішніх запозичень залежно від категорій місцевих рад.

Безумовно, важливо не допустити виходу на зовнішні ринки запозичень тими місцевими радами, які їх не зможуть погасити, для уникнення цього варто розробити систему отримання кредитного рейтингу.

В Україні серед різних типів облігацій набули розвитку лише незабезпечені облігації, було б доцільним запровадження інших типів облігацій, виходячи з досвіду європейських держав. Дохідні облігації мають бути забезпечені доходом від об'єкта, для створення якого їх випускають, перевагою таких облігацій є чітке визначення цілей, для яких залучається позика. Такий підхід може сприяти збільшенню інтересу з боку інвесторів, оскільки це дозволить точніше оцінити ризики неповернення заборгованості, а, отже, прийняти більш зважене рішення. Вважаємо, що потрібно надати можливість випуску облігацій, які будуть забезпечені майном або активами місцевого самоврядування, окрім об'єктів, що забезпечують безпеку громадян та задоволення їх базових потреб [3].

Для підвищення привабливості муніципальних цінних паперів для інституційних інвесторів, страховиків тощо, доцільним буде надання державних гарантій за певними видами муніципальних цінних паперів, зокрема таких, які випускають з метою здійснення загальнодержавних інвестиційних проєктів, у яких присутня участь ресурсу місцевих бюджетів, надання поруки муніципального банку, або консолідованої поруки кількох місцевих рад у випадку реалізації інвестиційних проєктів, що є спільними для кількох громад [2].

До основних напрямів удосконалення можна віднести наступні [1]: удосконалення системи місцевих запозичень потребує комплексу заходів, які охоплюватимуть: підвищення фінансової спроможності органів місцевого самоврядування; розвиток фондового ринку України; зменшення адміністративних, законодавчих обмежень щодо можливості залучення позикових коштів ОМС; розробку законодавчої основи для здійснення запозичень на закордонних ринках капіталу, зокрема на фондових ринках; поповнення фінансової бази місцевих бюджетів та ефективне бюджетне інвестування є запорукою стабільного регіонального розвитку. Сьогодні необхідна активізація партнерської співпраці між територіальними громадами. Це стосується тих громад, які мають зруйновану (пошкоджену) інфраструктуру, також і деокупованих громад. Налагодження комунікації й партнерських взаємовідносин між тими територіальними громадами, які постраждали, і такими, які можуть надати їм необхідну фінансову підтримку, сприятиме розвитку міжрегіонального співробітництва. Необхідна співпраця можлива на основі договорів співробітництва між територіальними громадами; необхідна адаптація інвестиційних паспортів областей та регіональних стратегій їх розвитку до умов військового стану. З метою залучення зовнішніх небюджетних ресурсів для фінансування місцевого розвитку, ОМС треба працювати над створенням позитивного іміджу територій, формуванням її привабливої «кредитної» історії. Водночас, для фінансування масштабних проєктів необхідно залучати кошти відразу із декількох джерел, інвесторами можуть стати міжнародні і українські приватні інвестори, представники іноземних компаній та мешканці територіальної громади; необхідне доповнення карти інвестиційних та бізнес-можливостей України окремими запитами щодо відновлення інфраструктури на деокупованих українських територіях у розрізі наявних секторів. Це сприятиме залученню зовнішніх (в основному бюджетних) інвестицій в рамках міжнародного співробітництва; необхідна оцінка фактичних обсягів руйнувань місцевої інфраструктури органами самоврядування постраждалих територій, а також формування реєстру інфраструктурних об'єктів для відбудови і відновлення. У ньому має бути інформація про характер пошкодження (руйнування), проєкт відновлення, обсяги, джерела та етапи фінансування у розрізі планових і фактичних показників. В процесі фінансування проєктів відновлення місцевої інфраструктури першою чергою необхідно фінансувати проєкти критичної інфраструктури.

Література:

1. Ватаманюк-Зелінська, У., & Мацей, К. (2023). ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА БАЗА МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ ЯК ЗАПОРУКА СТАБІЛЬНОГО РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ. *ІННОВАЦІЙНА ЕКОНОМІКА*, 0(1), 71-78. DOI:<https://doi.org/10.37332/2309-1533.2023.1.10>
2. Blashchuk-Deviatkina, N., & Matsei, K. (2023). THE ROLE OF LOCAL LOANS AS A DEVELOPMENT TOOL OF TERRITORIAL COMMUNITIES. *INNOVATIVE ECONOMY*, 0(2), 95-100. DOI:<https://doi.org/10.37332/2309-1533.2023.2.12>
3. Максимчук О. Місцеві запозичення як джерело здійснення капітальних видатків місцевих бюджетів. 2019. Світ фінансів. № 2(59). С. 98-108